

Introducció

Com els dos primers números de la nostra revista, aquest tercer està dedicat a oferir balanços de l'estat dels coneixements sobre grans temes de la història dels Països Catalans. La llengua catalana és un idioma romànic, derivat del llatí, i això indica que la dominació romana tingué damunt el territori una influència decisiva i perdurable que s'exercí des de les ciutats noves o reestructurades. Per això el primer article d'aquest número tracta de les primeres ciutats romanes al territori de l'actual Catalunya, és a dir, al de la major part del *Conventus Tarraconensis*, i ofereix el coneixement arqueològic que en tenim. En un número proper, com a complement del que aquí es publica, hi haurà un article dedicat al mateix tema al territori de l'actual País Valencià.

Com a altres països europeus, els orígens de la Catalunya d'avui cal cercar-los en els segles x i xi i en el feudalisme. Per això el segon dels articles d'aquest número està dedicat a aquest tema crucial. L'autor s'endinsa en els debats sobre el concepte de feudalisme i la seva aplicació a la Catalunya medieval, en la qual les institucions feudals tingueren unes arrels autòctones, tot i que similars a altres d'europèes. Aquesta és una temàtica molt ampla que ofereix aspectes diferents que seran tractats en articles de números posteriors de *Catalan Historical Review*.

Al primer número, vàrem dedicar un article a la figura de Ramon Llull. Continuant aquesta temàtica, oferim aquí un estudi sobre els prosistes en llengua catalana dels segles xiv i xv, un moment en què la llengua vernacle estava arribant, abans que en d'altres nacions europees, a un primer estadi de maduresa, encara que el llatí, a l'albada del que es denomina Renaixement humanista, no sols continuava tenint el prestigi de llengua culta internacional, sinó que prenia una nova embranzida amb un millor coneixement dels clàssics antics. Des de l'obra de Bernat Metge fins a les novel·les de cavalleries, hi hagué tot un desplegament de la prosa catalana, que les gran cròniques dels segles XIII i XIV havien iniciat.

Les institucions polítiques catalanes que estructuraven la societat i manifestaven un grau important d'autonomia al Principat de Catalunya i als regnes de València, de Mallorca i d'Aragó van ser abolides després de la derrota catalana per l'absolutisme del primer rei de la casa de Borbó, Felip V, un monarca de nacionalitat francesa, després d'una cruenta guerra. El conflicte tingué lloc entre el 1705 i el 1714 com una part d'una conflagració de dimensions europees: la Guerra de Successió espanyola. Existeix sobre aquesta guerra a la península Ibèrica, sobre els seus orígens, desenvolupament i conseqüències, una abundant bibliografia, de la qual s'ofereix aquí un balanç complet, escrit per un dels especialistes en el tema, igual que en el

cas dels altres articles d'aquest número. En qualsevol cas, la conversió del Principat de Catalunya i dels regnes de València i Mallorca en províncies espanyoles, sense institucions pròpies, fou deguda a la força de les armes i no a la voluntat dels seus habitants.

Pel que fa a la història de l'art, no hi ha dubte que el surrealisme ha comptat amb grans figures catalanes i les obres dels artistes adscrits a aquest corrent figuren entre les que més relleu internacional han tingut. Per això, el tema mereix en aquest número una visió de síntesi que no es limita a la figura i l'obra de Salvador Dalí i Joan Miró, sinó que considera altres artistes valuosos.

En la història política i social de Catalunya i del País Valencià –i menys en la de les Illes Balears–, l'anarquisme ha jugat un paper important en els segles XIX i XX, més que a d'altres països llatins. Per això aquí s'ofereix una síntesi de l'amplíssima bibliografia que ha generat l'estudi d'aquest tema, tan extensa que s'ha dividit en dues parts, una que comprèn el darrer terç del segle XIX fins al canvi de règim polític a Espanya el 1931, que és l'article que apareix en aquest número, i una altra que apareixerà en un número posterior i que abastarà els anys trenta i arribarà fins al final de la Guerra Civil, durant la qual la influència dels anarquistes, en les seves diverses tendències, arribà al seu moment culminant amb la revolució desencadenada el 1936 arran del fracàs del cop d'estat del 19 de juliol.

A la coberta es reproduïx un fragment d'un gravat històric que correspon a l'assalt final a la muralla de Barcelona, el setembre de 1714, per les tropes francoespanyoles per les bretxes obertes al mur per la part nord-est del perímetre fortificat de la ciutat. És obra de Jacint Rigau-Ros (1659-1743), el famós pintor de cambra i retratista de Lluís XIV. L'artista, conegut pels francesos com a Hyacinthe Rigaud, era català de Perpinyà. El monarca li encarregà dibuixar les fases successives del setge de Barcelona com un exemple –entre altres de possibles– de la tècnica militar per assetjar i assaltar una ciutat fortificada. Cada gravat té una explicació al peu en francès completament asèptica i el títol d'aquest en concret és: «L'assalt al cos de la plaça».

Volem agrair les nombroses comunicacions que hem rebut dels receptors i lectors de la revista. Cada número imprès en paper és enviat a quatre-centes biblioteques nacionals, universitàries i acadèmiques de tot el món. També volem destacar que la nostra revista ha estat incorporada a la base de dades bibliogràfica DICE (Difusión y Calidad Editorial de las Revistas Españolas de Humanidades y Ciencias Sociales y Jurídicas), la qual és el resultat d'un conveni de col·laboració entre el Consejo Superior de Investigaciones Científicas (CSIC) i la Agencia Nacio-

nal de Evaluación de la Calidad y Acreditación (ANECA), entitat que la utilitza com a referència de qualitat editorial en els seus processos d'avaluació de professorat.

A més, també la podem trobar indexada a bases de dades bibliogràfiques tan importants com RACO, la base catalana que conté més de 274 revistes; DIALNET, de la Universitat de la Rioja, que té indexades 5.685 revistes; FECYT (Fundación Española para la Ciencia y la Tecnología), amb 2.480 revistes; DOAJ (Directory of Open Access Journals), gestionada per la Universitat de Lund (Suècia), amb 5.149, i LATINDEX (Universidad Nacional de México), amb més de 18.000. Pel que fa a la versió electrònica, cal remarcar que el nombre de descàrregues dels nostres articles en format PDF supera ja les 7.500. Es trac-

ta d'una xifra molt satisfactòria per a una revista científica de nova creació, referida a un àmbit geogràfic de dimensions modestes i sense estat propi, si bé amb una historiografia rica i acreditada que abasta un espai de temps de més dos mil·lennis.

Finalment, volem informar als lectors que *Catalan Historical Review* és la primera revista de l'Institut d'Estudis Catalans que compta amb un bloc, com a canal de comunicació amb els seus lectors de l'àmbit internacional, i amb un espai propi a la xarxa social *Facebook*, on es convida a participar qui vulgui.

ALBERT BALCELLS
Editor